

OPINIUNS

Las sfidas europeicas da la Svizra

La Nova societad helvetica è gist sa radunada a Lenzburg per sia dieta annuala da lavur sut il presidi dal vice-parsura central Jean-Claude Hefti (Yverdon); il parsura central, Jachen Curdin Arquint, n'ha betg pudì far part da la scuntrada pervi d'in cordoli famigliar. Questa dieta era deditgada a la neutralitad svizra ed a las relaziuns da la Confederaziun cun l'Uniun europeica (UE). L'olma da l'occurrerza, sco adina, era *Roberto Bernhard* (Winterthur), il correspondent anteriur da la «Neue Zürcher Zeitung» tar il Tribunal federal.

Definir danovamain la neutralitad

Il referat preliminar da Bernhard ha circumscrit il tema da la scuntrada. Co duain ins chapir nossa neutralitad? È'la be in instrument da la politica exteriura, ubain in element essenzial da l'identitad svizra? La defensium dals cunfins vegn adina pli greva en vista da tut ils privels che smanatschan la Svizra: Spiunagi economic, criminalitad organisada, immigraziun clandestina, armas chemicas e bacteriologicas, violaziun dal spazi en l'aria etc. La Confederaziun po pia ademplir ses duair da «mantegnair l'indipendenza da la patria vers l'exteriur» (art. 2 da la costituziun federala) pir s'alliond en inquala maniera cun stadis limitrofs; i sa chapescha che quai influenzass l'organisaziun da l'armada svizra.

Il referent ha lura explitgà che da l'autra vart na possian ins excluder ina guerra classica che manass consequenzas

grevas per la Svizra. Ins po s'imaginar, per exempel, in president dals Stadis unids purtà d'ina maioritad che refusass mintga engaschi ordaifer il continent american. La Grezia e la Terchia pudesan lura profitar da l'occurrerza per chaschunar ina guerra sin la Cipra, en Trazia ed enturn las Islas sporadas; millis e millis fugitivs tschertgassan asil en l'Europa dal vest. En regard a tals cas, uschia la conclusiun da Bernhard, stuessans definir danovamain la neutralitad svizra.

Gist ses senn ozendi è vegnì examinà dal secund referent, *Daniel Thurer* da l'Institut da dretg internaziunal da l'universitad da Turitg. La neutralitad na correspunda al mitus popular che la define-scha sco ina abstenziun totala tenor il cussegl da Clau da Flia da «na spustar la saiv memia dalunsch». Da la neutralitad resultava antruras il scumond da far part d'inquala guerra. Il congress da Vienna (1815) ha declerà che la neutralitad da la Svizra «correspundia a l'interess da tut l'Europa». In stadi neutral pudaiva porscher sia mediaziun e conceder accoglientscha a fugitivs. L'emprim conflict mundial ha dà ina relevanza da politica interna a nossa neutralitad; la nazium era dividida tranter ils Alemans germanofils ed ils Romands francofils. La neutralitad d'ozendi fa part dals dretgs da disa basads sin la confidenza; ins sa fida che la Svizra na fetschia part da nagina guerra. Thurer manegia che nus na dastgian basar nossa politica exteriura sin ina interpretaziun memia stretga da la

neutralitad, mabain che nus duajan entrar en l'Organisaziun da las naziums unidas per far valair noss interess sin quella tribuna. El è plinavant sa declerà persvas che l'UE vegnia pli pluralistica cun l'entrada da stadis sco la Pologna e l'Ungaria.

Las sfidas da l'Uniun europeica

In votant ha relevà en la discussiun che l'Austria n'haja betg savi u pudì far valair ses interess davart il transit alpin. Thurer ha lura tratg endament ch'il pitschen Luxemburg haja influenzà l'UE en ina maniera bler pli ferma che quai che sias dimensiuns fassessan spetgar.

Il terz referent, il diplomat pensiunà *Gérard Bauer* (Hauterive/FR), ha preschentà ina proposta da cumpromiss tranter l'entrada en l'UE e la refusa da lioms instituziunals cun lezza. El ha explitgà che la Svizra duaja l'emprim «definir la rolla ch'ella pudess e duess giugar en la construcziun, l'approfondaziun ed il schlargiament da l'Europa en vista a noss ideals ed interess ed a quels dal continent, sco era las constantas fundametalas da la Svizra, las premissas da sia independenza, las instituziuns da noss federalissem e da nossa democrazia directa. La Svizra duess plinavant analisar e valitar ils avantatgs respectivs d'ina entrada en l'UE e d'ina associaziun cun lezza, tranter auter la cundecisiun e las chargias probablas, cunzunt en vista a l'uniun da duana, economica e monetara». Bauer manegia che nus basegnian ina tala expertisa per ans pinar als pro-

blems novs da l'entschatta dal 21avel tschientaner, ils quals na possian vegnir dumagnads da negoziaziuns bilaterals, e che nus pudessan entrar en l'UE be cun reservas fundametalas davart nossas instituziuns. Perquai preferescha l'ina associaziun, pia in contract che defineschia in fasch da rapports, cun dretg da cundecisiun en tschertas domenas, e ch'ins possia desdir tenor reglas stipuladas. Bauer ha concludì tirond endament ch'il Cussegl federal haja empermess da preschentar avant Bumaun 1999 ina cuntraproposta a l'iniziativa da la giuventetgna «Gea a l'Europa!».

Tge stadi svizzer lainsa?

L'administraziun federala semtgia lezza cuntraproposta cun tutta premura. Questa decleraziun era l'element principal da l'ultim referat, quel da *Giulio Haas*, il manader da la Secziun politica ed instituziunala en il Biro d'integrasiun dals departaments federals dals affars externs e da l'economia publica. Lez document na duai responder a tuttas dumondas, ma almain sclerir plirs problems e promover la discussiun davart la definiziun dal stadi che la Svizra vul esser. Il referent na craja ch'ella possia cuntanscher in contract d'associaziun, perquai che l'UE sa sviluppa adina vivanant. El ha preschentà duas pussaivladads. L'Islanda e la Norvegia han fatg bunas experienschas cun il Spazi economic europeic, acceptond sias basas giuridicas e cunzunt sias quatter libertads da basa. L'entrada en l'UE preten-

dess ina adattaziun da las leschas da taglia; surtut fruntass'la sin las differenzas essenzialas tranter la concepziun da l'UE e quella da la Confederaziun. Haas arriva pia, sco Bauer, a la pretensiun che nus stoppian circumscriver l'ideal ed il mussavia da la Svizra che nus lain. Sin quai ha constatà in votant che quella pretensiun cuntradietgia e fetschia ir en aua las discussiuns actualas davart la revisiun totala da la constituziun federala.

La dieta da la NSH ha pia mussà la diversitad e l'urgenza dals problems fundametalas che la politica exteriura tschenta al pievel svizzer. È'l pront da sa fatschentar senza pregiudizis cun quellas dumondas e da tschertgar soluziuns realistics e confurmas al temp?

Guiu Sobielà-Caanitz